

© 2020, Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum BV, Postbus 43, 9400 AA Assen.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp [www.reprorecht.nl](http://www.reprorecht.nl)). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, [www.stichting-pro.nl](http://www.stichting-pro.nl)).

NUR 693

ISBN 9789023257486

1<sup>e</sup> druk, 2020

Uitgave: Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum, Assen

Grafische verzorging en omslag: Richard Bos

Druk: Drukkerij Van Gorcum, Raalte

Tekst: Kitty Janssen

Oude foto's: Jaap Koeling

Nieuwe foto's: Hans Pettinga

Kitty Janssen  
Jaap Koeling

# DWARS DOOR ASSEN

Verkeersstromen in 1966 - 2020



Nieuwe Huizen, 1966



## ----- INHOUDSOPGAVE

Inleiding	7
Rijnstructeur bij toeval	8
Op weg naar Assen	22
Dwars door Assen	56
Assen groeit	98
Bronnenlijst	120





# INLEIDING

Het gebeurt niet vaak dat ik figuurlijk gesproken van mijn stoel val bij het lezen van een mail.

Dat gebeurde wel in de herfst van 2017 toen ik, als secretaris van de Asser Historische Vereniging, een mail kreeg van Jaap Koeling. Jaap was aan het opruimen geslagen en wilde zijn verzameling foto's weggooien. Foto's die hij in 1966 had gemaakt voor de theorielessen van zijn rijkschool. Zijn vrouw Alie vond dat hij de foto's niet meteen moest weggooien, maar beter eerst bij de historische vereniging kon informeren of die ze wilde hebben. Dus mailde Jaap. Hij deed er een paar foto's bij als voorbeeld. Toen ik die bekeek, viel ik dus haast van mijn stoel. De foto's geven een prachtig beeld van het verkeer in Assen in de jaren zestig. Net voor de grote veranderingen in de stad. De auto's rijden nog door de Gedempte Singel, de Marktstraat, de Kerkstraat. De Markt heeft geen terrassen maar parkeerplaatsen. De Nobellaan is een onbelangrijke straat, terwijl even verderop de Venestraat een voorrangsweg is. U begrijpt dat ik meteen heb gereageerd, om te voorkomen dat deze prachtige beelden in de prullenbak belandden. Jaap Koeling heeft ze allemaal aan de Asser Historische Vereniging geschonken, inclusief

een latere serie foto's uit 1983. Er is een foto-artikel in het Asser Historisch Tijdschrift verschenen en we hebben samen bij diverse gelegenheden presentaties met de foto's verzorgd, maar we gunnen iedereen de terugblik op de verkeersstromen in het Assen van toen. Gelukkig was Koninklijke Uitgeverij Van Gorcum dat met ons eens en zo heeft u nu dit boek in handen. Om te laten zien hoeveel er is veranderd, zijn er naast tientallen foto's ook foto's van de huidige situatie geplaatst.

Stap in de tijdmachine en maak een tochtje door het Assen van ruim vijftig jaar geleden. Kijk goed uit, want er komen auto's uit hoeken waar u ze niet meer verwacht!

Kitty Janssen

---

De Vaart Noordzijde, gezien in de richting van het centrum, met rechts de Witterbrug (1966).

# OP WEG NAAR ASSEN

**De weg van Rolde naar Assen is bij slechte weersomstandigheden onbruikbaar. De weg van Beilen naar Assen is lang door alle bochten en kronkels. Een reis van Groningen naar Zwolle duurt per koets twee dagen. Ook na verbetering van de kronkelige zandwegen moet de reiziger voor die tocht vrijwel een heel etmaal uittrekken. Met de trekschuit wordt dat een stuk korter en is de reiziger nog maar elf uur onderweg. Reizen voor de tijd van spoorlijnen en snelwegen is niet gemakkelijk en duurt lang.**

In vroeger tijden wordt niet veel gereisd. De meeste mensen blijven in hun eigen omgeving en reizen hooguit af en toe naar een buurdorp, naar de markt, naar familie. Lange reizen worden niet veel gemaakt. De wegen gaan daarom niet langs maar dóór de dorpen en stadjes, ook in Assen. Vanuit Groningen in het noorden, Rolde in het oosten, Beilen in het zuiden en Smilde in het (zuid-)westen lopen de wegen naar het hart van het nog kleine plaatsje in Noord-Drenthe.

## **Onbeduidend vlekje**

Assen is lang een onbeduidend vlekje op de landkaarten. Weliswaar huist vanaf het begin van de zeventiende eeuw het landschapsbestuur in de

verlaten kloostergebouwen aan de Brink, maar het plaatsje wordt overschaduwd door het grotere en belangrijkere Rolde. Assen bestaat in die tijd uit niet veel meer dan Brink, Kloosterstraat, Kruisstraat en Marktstraat.

Dat verandert nadat in 1780 de Drentsche Hoofdvaart is verlengd tot aan de Markt in Assen. Dankzij dit vaarwater wordt de route Groningen-Assen-Meppel de belangrijkste doorgaande wegverbinding in de provincie, die door de rijksoverheid wordt beheerd en onderhouden.

In 1807 maakt Assen zich los van Rolde en wordt een zelfstandige gemeente. Twee jaar daarna geeft koning Lodewijk Napoleon het kleine plaatsje stadsrechten. Niet veel later, in 1822, besluit de rijksoverheid om de weg langs de Drentsche Hoofdvaart te verbeteren en te verharderen.

Dat is het startsein voor talloze verbeteringen aan de wegen rond Assen. Net oostelijk van Rhee wordt een nieuwe weg richting Groningen aangelegd, de Asserstraat, die in 1825 in gebruik kan worden genomen. In 1830 is de verharding van de weg tussen Assen en Smilde klaar en in negen jaar tijd volgt de rest van de weg tot aan Meppel. Hiermee is de weg langs de Drentsche Hoofdvaart de eerste volledig bestrate weg door Drenthe.



De weg naar Rolde volgt in 1842, de weg naar Beilen in 1856, waarbij vele bochten worden afgesneden zodat de weg ook een stuk korter wordt, en de weg naar Loon en Annen in 1874-1875. Kort daarvoor heeft Assen een tweede waterweg gekregen, het Noord-Willemskanaal naar Groningen (1861), en is de spoorlijn Meppel-Groningen geopend (1870). Het eens onbeduidende vlekje krijgt dan alle

kansen om zich te ontwikkelen tot een bloeiende provinciehoofdstad.

### **Lintbebouwing**

In het begin van de twintigste eeuw groeit Assen met name in een compact centrum rond Brink, Kruisstraat, Gedempte Singel en Varkensmarkt en daarnaast vooral in de vorm van lintbebouwing

---

De kruising Rolderhoofdweg-Lonerstraat-Pelikaanstraat in 1966. Het busje staat op de Pelikaanstraat voor de eerste flat aan de Gerard Doustraat.







1966: nog geen Europaweg, nog geen A28, nog geen N33, nog geen NAM-gebouw. Vanuit de richting Hooghalen nadert de automobilist Assen, met zicht op de marechausseekazerne en een boerderij aan de Beilerstraat.

---



De Witterbrug in 1966, gezien vanuit de Sluisstraat.

---

langs de uitvalswegen: de Steendijk, de Anreperstraat, de Witterstraat, de Vaart ten westen van de Witterbrug, de Venestraat, de Molenstraat, de Zwartwatersweg, de Groningerstraat en de Lonerstraat. In de jaren en twintig en dertig wordt veel in Assen-Oost gebouwd en ontstaat aan de westkant van het spoor de wijk Oud-Zuid. Tegelijkertijd neemt het verkeer toe. Rijtuigen, paarden en trekschuiten maken plaats voor bussen, vrachtauto's en personenauto's. De wegen van en

naar de stad raken vol en de tocht door het centrum van de stad houdt het verkeer op. Er moet een nieuwe noord-zuidverbinding komen, zodat het doorgaande verkeer niets meer in het centrum heeft te zoeken.

In 1953 komt de route Beilerstraat - Port Natalweg - Overcingellaan - station tot stand. In noordelijke richting volgt in 1957 de Vondelbrug over het Noord-Willemskanaal met de Vondellaan, die na